

EL GÈNERE AMMOCHLOA A LA PENÍNSULA IBÈRICA *

Àngel M. Hernández i Cardona **

Rebut: setembre 1978

SUMMARY

The genus *Ammochloa* in the Iberian Peninsula

This genus comprises in the Iberian Peninsula only one species: *A. palaestina*. Firstly, a reference to the type, original description and synonyms are given. Afterwards a description of the plant is made, emphasizing floral characters. This grass grows in sandy soils, usually as a component of annual communities. Its geographical distribution comprises North Africa, Palestine and several small areas in the East and South-East of Iberian Peninsula.

El gènere *Ammochloa* comprèn a la península Ibèrica una sola espècie: *A. palaestina*.

TIPIFICACIÓ

Aquesta espècie fou descrita per BOISSIER (maig 1854=«1853»), *Diag. Pl. Or.* (ser. 1), 13:52, amb el protòleg següent: «*A glabra, foliarum omnium limbo elongato flexuoso anguste lineari apice attenuato, ligula brevissima, culmis brevissimis incrassatis inanibus foliis multo superatis, palea inferiori sub lente scabridula in cuspidate brevissimum rectum attenuata marginibus sub apice obsolete membranaceae. Hab. in desertis Palaestinae australis circa Gaza ubi Aprili ineunte unicum specimen legi.*»

El tipus és conservat a G.

SINONÍMIA

Ammochloa subacaulis Balansa ex Cos-

son et Durieu, *Bull. Soc. Bot. France*, 1:317 (no abans del desembre de 1854).

Poa cyperoides Pourret ex Steud., *Nom. Bot.*, ed. 2, 2: 359 (1841) (nom. nud.)

Sesleria subacaulis Balansa, *Pl. Arg. exsicc.* n.º 709 (1853) (nom. nud.)

DESCRIPCIÓ

Planta herbàcia anual, densament cespitosa, de (2)4-6(8) cm d'alçària. *Fulles* planes, de fins a 8 cm de llargària, quasi totes basals, amb la beina eixamplada, lleugerament escabres al marge. *Ligula* oval, de 1,5-2 mm, lacerada, i decurrent i continuada en la beina. *Inflorescències* formades per un glomèrul de (1)2-8(10) espícules, dens i arrodonit, involucrat per les glumes de les espícules perifèriques; sostingudes per peduncles rígids i estriats, d'una longitud des de quasi nul·la fins a 4 cm. *Espícules* comprimides, allargades, de 7-13 cm, amb 8-18 flors. *Glumes* subiguals, de 4-5 mm, uninèrvies, sovint asi-

* Aquest treball és dedicat a la memòria del Dr. Candel i Vila.

** Departament de Botànica. Facultat de Ciències. Universitat de Múrcia. Múrcia.

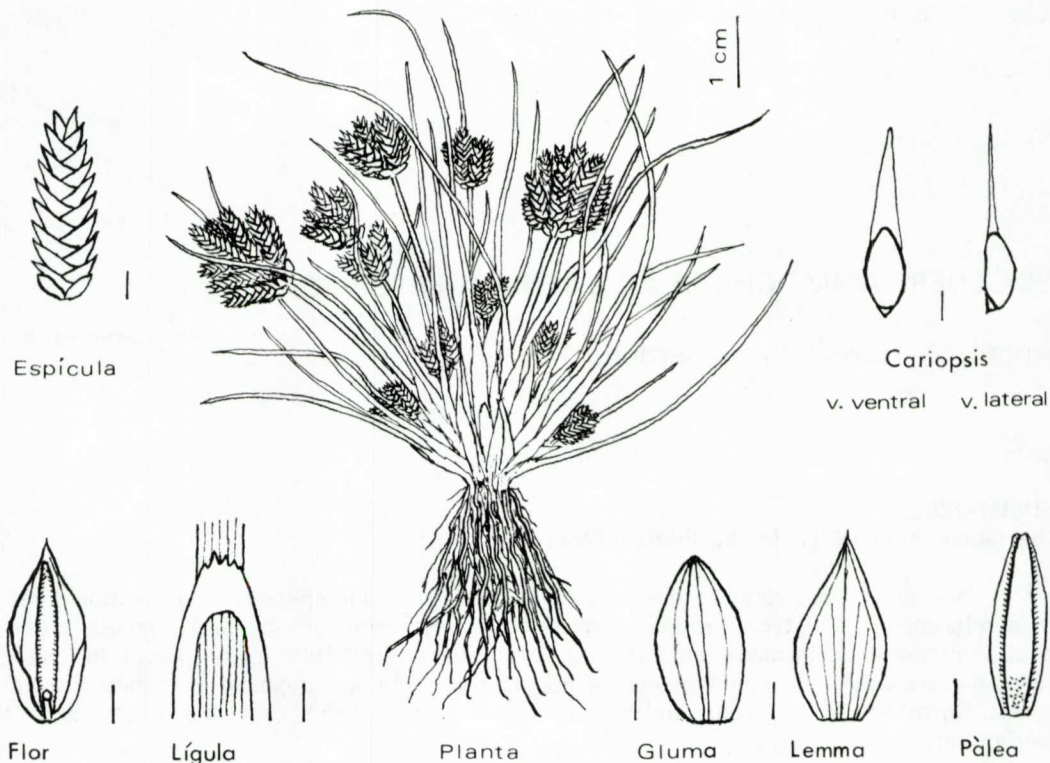

FIG. 1. Dibuix de la planta i de les seves parts. Exempler del Campo de Tabernas (AL), Sagredo, 8-4-1974 (MA 196514). Totes les escales a 1 mm (excepte la de la planta).
Drawing of the plant and its parts. Specimen from Campo de Tabernas (AL), Sagredo, 8-4-1974 (MA 196514). All scales to 1 mm, except for the plant scale.

mètriques, coriàcies, engruixides medialment i escarioses lateralment; les corresponents a les espícules de la perifèria glomerular són alades transversalment en la cara interna, són més gruixudes i en lloc d'ésser oposades són situades l'una al costat de l'altra. *Lemma* oval, de 4-5,5 mm, amb 5 nervis, de vegades poc palesos, coriàcia, de marge escariós, mucronada apicalment, amb més o menys pèls capitats al dors. *Pàlea* una mica més curta que la lemma, amb 2 carines curtament ciliades, amb uns pocs pèls capitats en la base de la cara dorsal. *Lodicules* absents. *Estams*, 3, amb anteres de 0,6-0,8 mm. *Ovari* glabre, amb 2 estils concrecents en un estilopodi acrescent, i amb 2 estigmes barbulats. *Cariòpsi* oblonga, d'1,7-2,5 mm de llarg, amb un rostre apical aplanat i membranós, originat per l'estilopodi, i apiculada en la base, perquè ressurt l'embrió.

Floreix normalment per l'abril i la primera quinzena de maig.

ANATOMIA FOLIAR

Les fulles d'*A. pàlaestina* fan 1-3,5 mm d'ample i 0,15-0,20 mm de gruix. El nervi mitjà sobresurt formant una carina paleasa. Els nervis laterals també formen ressalt en el revers. Hi ha illots de parènquima a la carina, als nervis laterals i a les vores foliars. L'epidermis és constituïda per cèl·lules grosses, que a l'anvers són ja bulliformes, especialment les del mig.

TAXONS SUBSPECÍFICS

Aquest tàxon és bastant uniforme i no s'hi poden distingir subespècies. El criteri de l'autor és que només cal diferenciar-lo a nivell de forma. Les plantes de la península Ibèrica pertanyen a la forma *subacaulis* (Cosson et Durieu) Maire et Weiller, *Fl. Afr. Nord.*, 3: 11 (1955), caracteritzada per les fulles bastant més llar-

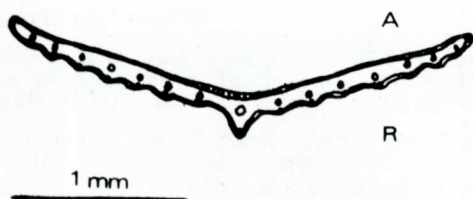

FIG. 2. Tall transversal d'una fulla d'*A. palaestina*. Exempler de l'Albufera (V), *Borja*, 15-5-1945 (MA 187326).

Transversal section of a leaf of *A. palaestina*. Specimen from the Albufera (V), *Borja*, 15-5-1945 (MA 187326).

gues que les tiges floríferes, pel mugró de la lemma poc sortint, per la lemma amb pèls capitats al dors i per la pàlea amb les carines ciliolades.

HABITAT

A. palaestina creix exclusivament en terrenys sorrenecs àrids, formant part de comunitats terofítiques, principalment de l'ordre dels *Malcolmietales*.

DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA

Habita Palestina i l'Àfrica del Nord, des del Marroc fins a la Cirenaica, comprant-hi el Sàhara septentrional. Disjuntament, ocupa petites àrees de l'est i sud-est de la península Ibèrica. Aquestes àrees són a Almeria, a la vora del Mar Menor i a la vora de l'Albufera. Hi ha, a més, una citació de Barcelona deguda a Pourret, que l'autor no ha aconseguit encara de confirmar a P ni a cap altre dels herbaris visitats. En el mapa de distribució adjunt només són indicades les dades comprovades personalment als herbaris BC, BCF, MA, MAF i SEV. A més d'aquestes, són referides a continuació les citacions bibliogràfiques, així com les localitats amablement comunicades pel germà SAGREDO, d'Almeria, corresponents a plecs del seu herbari.

TESTIMONIS

WF1, WF3

- WF25 (AL) Punta de Entinas, *Sagredo*, 3-4-1969 (Herb. SAGREDO).
 WF57 (AL) El Alquíán, *Sagredo*, 21-3-1969 (Herb. SAGREDO).
 WF76 (AL) Cap de Gata (citació de BOUR-

GEAU, *test.* COSSON & DURIEU, 1854).
 WF79 (AL) Camp de Níjar, *Losa et Rivas Goday*, 22-4-1958 (MAF 98042).

WG2, WG4

- WG20 (AL) De Doña María a Nacimiento (LOSA & RIVAS GODAY, 1968).
 WG40 (AL) Gérgal, *Borja*, 4-1962 (MAF 69604). Entre Puerto de Gérgal i carretera de Tabernas, *Losa*, 4-1962 (BCF 824).
 WG50 (AL) Campo de Tabernas, *Sagredo*, 3-4-1959 (BCF 856). Campo de Tabernas, *Sagredo*, 1-3-1962 i 30-4-1974 (Herb. SAGREDO). Campo de Tabernas, *Sagredo*, 8-4-1974 (MA 196514). Tabernas, *Bellot et Rivas Goday*, 13-4-1965 (BCF s.n.) (MAF 66692) (SEV 6086, 16035). De Venta de los Yesos a Tabernas (LOSA & RIVAS GODAY, 1968).
 WG53 (AL) Armuña, *Sagredo*, 15-3-1962 (Herb. SAGREDO).
 WG70 (AL) Sorbas, *Sagredo*, 4-8-1967 (Herb. SAGREDO).

XG3

- XG96 (MU) Los Nietos (ESTEVE, 1972).
 XG97 (MU) Mar Menor, *Jiménez*, 4-1901 (MA 8918).

YJ1

- YJ26 (V) El Saler (RIVAS GODAY, 1957).
 YJ35 (V) Sorral de l'Albufera, *Borja*,

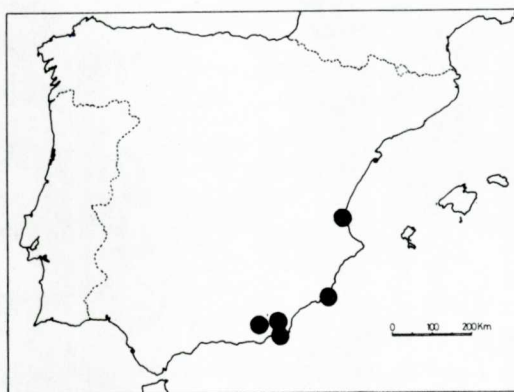

FIG. 3. Mapa de distribució d'*A. palaestina* a la península Ibèrica (segons el reticle UTM 50 km). Distribution map of *A. palaestina* in Iberian Peninsula (following 50 km UTM grid).

15-5-1945 (MA 187326). Devesa de l'Albufera, Mansanet, 4-1958 (MAF 11988).

DF1

DF26 (B) Barcelona (citació de POURRET, *test.* COSSON & DURIEU, 1854).

BIBLIOGRAFIA

COSSON, E., & DURIEU, M. C. 1854. Notes sur quel-

ques graminées d'Algérie. *Bull. Soc. Bot. France*, 1: 313-319.

ESTEVE, F. 1972. *Vegetación y flora de las regiones central y meridional de la provincia de Murcia*. Centr. Edaf. Biol. Aplic. Segura. Murcia.

LOSA, T. M., & RIVAS GODAY, S. 1968. Estudio florístico y geobotánico de la provincia de Almería. *Arch. Inst. Acclim.*, 13(1): 5-111.

RIVAS GODAY, S. 1957. Nuevos órdenes y alianzas de *Helianthemetea annua* Br.-Bl. *An. Inst. Bot. Cavanilles*, 15: 539-651.